

HISTORIE VG3

ÅRSPLAN FOR HISTORIE VG3 MED *TIDSLINJER 2* SOM LÆREVERK

Planen er laget med utgangspunkt i temaer i læreplanen. Derfor legger den ikke opp til en kronologisk bruk av boka, men ”hopper” noen ganger fram og tilbake i boka. Hvert tema krever som regel minst to ukers undervisning for at undervisningen skal kunne fungere godt. Det bør være plass til minst fire faser i undervisningsforløpet:

- 1 Motivering og bearbeiding av elevenes forhåndskunnskaper. Her vil bl.a. et lærerforedrag være sentralt. Også nærbildetekstene anbefales i dette arbeidet
- 2 Arbeid med læreboktekst og andre kilder
- 3 Presentasjon, diskusjon og evaluering av elevenes arbeid
- 4 Sammenfatning av temaet og evaluering av undervisningsforløpet

I planen har vi integrert arbeid med kompetansemål fra hovedområdet *Historieforståelse og metoder* der hvor kompetansemålene fra hovedområdet *Mennesker i tid* legger til rette for det. Opplæring i historieforståelse og metoder og kunnskapsinnlæring bør ikke foregå adskilt, men befordre hverandre.

De kompetansemålene som særlig er framhevet under et emne, er nevnt eksplisitt. Andre kompetansemål, som for eksempel ”å identifisere og vurdere historisk materiale av ulik art og opphav som kilder, og bruke det i egne historiske framstillinger” eller å ”bruke digitale verktøy til å planlegge, gjennomføre og presentere en problemorientert undersøkelse ut fra egne spørsmål til et historisk materiale” vil vi tro vil være dekket under en rekke av temaene. Både å bruke kilder og digitale hjelpemidler bør inngå som en naturlig del av historieundervisningen.

Med tanke på at relativt mye tid faller bort i 3. klasse, er det lagt til grunn 31 undervisningsuker.

.....

Tema 1: Industrialisering i Europa og Norge

Tid: 4 uker

Lærebok: Kapittel 1, kapittel 3, kapittel 5, kapittel 8

Kompetansemål

- gjøre rede for hovedtrekk ved den industrielle revolusjon og undersøke hvilken betydning den fikk for næringsutvikling og sosiale forhold i det norske samfunnet
- tolke og bruke historisk tallmateriale i faglig arbeid
- utforske ulike korte historiske framstillinger av en og samme hendelse, og diskutere forfatterens valg av innfallsvinkel og spørsmålsstilling
- identifisere og vurdere historisk materiale av ulik art og opphav som kilder, og bruke det i egne historiske framstillinger

Undervisningstips

- Samtale om nærbildeteksten s. 10-11
- Kildeoppgaver: Industrialiseringen i England s.90-92, Endringer i Norge på 1800-tallet s.190-194
- Diskusjon rundt perspektivteksten s. 28-29 ”Framskritt eller katastrofe?”

Tema 2: Kampen for frihet og demokrati: Den franske revolusjonen

Tid: 2 uker

Lærebok: Kapittel 2: s. 32-54

Kompetansemål

- drøfte hvordan opplysningstidens ideer påvirket og ble påvirket av samfunnsomveltninger på 1700- og 1800-tallet

Undervisningstips

- Drøfte revolusjonsbegrepet: Hva skal til for at noe kalles en revolusjon?
- Se innledningen (10 minutter) av den danske filmen ”Jeppe på Bjerget”, som viser samfunnsgrupper og undertrykkelse under den eneveltige styreform
- Lage en tidslinje med sentrale hendelser under og etter den franske revolusjonen. Vurdere på hvilke måter hendelsene markerer et *brudd* med tiden før revolusjonen

Tema 3: Demokratiet slår rot i Norge

Tid: 3 uker

Lærebok: Kapittel 4 og kapittel 9, samt s. 300-301

Kompetansemål

- gjøre rede for demokratiutvikling i Norge fra 1800-tallet og fram til 1945 og analysere drivkreftene bak denne utviklingen
- drøfte hvordan historie er blitt brukt og brukes i politiske sammenhenger
- gjøre rede for hvordan arbeidsliv og arbeidsdeling mellom kjønnene har endret seg i Norge fra 1800-tallet og fram til i dag
- gi eksempler på hvordan forskjellige uttrykk innenfor musikk, arkitektur eller bildekunst i en tidsperiode kan ses i sammenheng med utviklingen på andre samfunnsområder
- tolke og bruke historisk tallmateriale i faglig arbeid

Undervisningstips

- Det kan egne seg å starte emnet med å lage en tidslinje med sentrale hendelser i demokratiutviklingen i Norge 1814–1905. Elevene kan deretter fordype seg i noen av de aktuelle hendelsene, og gjerne avslutte med parvise framføringer.
 - 1814: Bakgrunn, forløp og konsekvenser
 - Unionen med Sverige: Hvorfor? Hvordan? Hva var det som bandt landene sammen? Hvilke spørsmål kunne skape konflikt?
 - Embetsmennenes posisjon i Norge fra 1814 til 1884
 - Kjennetegn ved den kulturelle nasjonsbyggingen i Norge
 - Demokratisering: Hvordan skaffet nye grupper seg mer politisk innflytelse?
 - Parlamentarisme: Hva er det? Hvordan ble den innført? Hva er konsekvensene av den?
 - Unionsoppløsningen i 1905: Hvordan og hvorfor?
 - Styringen av et selvstendig Norge: Hvordan?
- Studere hvordan historie har blitt brukt som et nasjonsbyggende fag s. 300-301 i læreboka
- Gjøre oppgaver om endringer i folketallet i Norge s. 190 og 191 (øvelse i bruk av historisk tallmateriale)

Tema 4: Imperialismens tidsalder

Tid: 2 uker

Lærebok: Kapittel 6

Kompetansemål

- presentere sentrale trekk ved kolonialismen og situasjonen i et ikke-europeisk område på 1800-tallet, sett fra ulike perspektiver
- identifisere og vurdere historisk materiale av ulik art og opphav som kilder, og bruke det i egne historiske framstillinger

Undervisningstips

- Lese nærbildeteksten s. 112-113
- Kildeoppgave s. 188-189
- Lage debatter der elevene får utdelt ulike roller. Året er 1888 – et sted i Afrika og personene skal diskutere hvorvidt den europeiske tilstedeværelsen i Afrika er et gode eller et onde for Afrika. Roller:
 - Britisk kolonist som har etablert seg med en stor farm
 - Britisk misjonær
 - Afrikansk statsleder
 - Afrikansk bonde som arbeider på gården til den førstnevnte britiske kolonisten
 - Britisk intellektuell, bosatt i England, men som har vært på flere reiser til Afrika

Tema 5: Behandlingen av minoriteter i Norge

Tid: 1 uke

Lærebok: s.171-172, 184-185, 421-423

Kompetansemål

- gjøre rede for den norske nasjonalstatens politikk overfor urfolk, nasjonale og etniske minoriteter på 1800- og 1900-tallet, og diskutere noen konsekvenser av denne politikken
- drøfte hvordan nasjonalstaten har skapt nasjonal og kulturell samhörighet, men også konflikter og undertrykkelse

Undervisningstips

- Se filmen "Kautokeinoopprøret". Vurder filmen som historisk kilde f.eks ved å sammenligne den med en leksikonartikkel eller en læreboks framstilling av Kautokeinoopprøret

Tema 6: Ideologier: Nasjonalisme og demokratisk utvikling

Tid: 2 uker

Lærebok: Kapittel 7

Kompetansemål

- drøfte hvordan nasjonalstaten har skapt nasjonal og kulturell samhörighet, men også konflikter og undertrykkelse
- gi eksempler på og drøfte hvordan utstillinger, minnesmerker, minnedager eller markeringen av bestemte historiske hendelser har betydning for nåtiden

Undervisningstips

- Arbeidsoppgaver 1, 2 og 4 s. 148
- Diskusjonsoppgaven til perspektivteksten s. 149
- Jobbe med nasjonalisme ut fra ulike nasjonalsanger s. 449 og 450 i læreboka

Tema 7: Den første verdenskrig

Tid: 2 uker

Lærebok: Kapittel 10 og kapittel 14, s. 268-269

Kompetansemål

- gjøre rede for bakgrunnen for de to verdenskrigene og drøfte virkninger disse fikk for Norden og det internasjonale samfunn
- gi eksempler på kontroversielle historiske emner og drøfte motstridende årsaksforklaringer til en historisk hendelse

Undervisningstips

-Jobbe med ulike årsaksforklaringer gjennom å studere perspektivteksten på s. 212

Tema 8: Krisetid i mellomkrigsårene: Økonomisk og politisk krise

Tid: 3 uker

Lærebok: Kapittel 11 s. 216-224, kapittel 12, kapittel 14 s. 270-279

Kompetansemål

- drøfte hvordan nasjonalstaten har skapt nasjonal og kulturell samhörighet, men også konflikter og undertrykkelse
- gjøre rede for bakgrunnen for de to verdenskrigene og drøfte virkninger disse fikk for Norden og det internasjonale samfunn
- vurdere ulike ideologiers betydning for mennesker, politiske bevegelser og statsutvikling på 1900-tallet

Undervisningstips

- Lage definisjoner av hva en økonomisk og en politisk krise er
- Sette opp skjematisk forskjeller og likheter mellom fascisme, nazisme og kommunisme
- Omlæreren i foredragsform forklarer hovedtrekkene i emnet, kan elevene velge å fordype seg i ett av disse emnene:
 - Den økonomiske krisen i USA og Europa (s. 214-222)
 - Den russiske revolusjonen (s. 232-238)
 - Fascisme og nazisme i Italia og Tyskland (s. 239-245)
 - Økonomisk krise og et truet demokrati i Norge (s. 270-279)

Tema 9: Den annen verdenskrig

Tid: 2 uker

Lærebok: Kapittel 13 og kapittel 15

Kompetansemål

- gjøre rede for bakgrunnen for de to verdenskrigene og drøfte virkninger disse fikk for Norden og det internasjonale samfunn
- gi eksempler på kontroversielle historiske emner og drøfte motstridende årsaksforklaringer til en historisk hendelse
- gi eksempler på og drøfte hvordan utstillinger, minnesmerker, minnedager eller markeringen av bestemte historiske hendelser har betydning for nåtiden

Undervisningstips

- Studere et kontroversielt historisk emne gjennom å fordype seg i for eksempel Landssvikoppgjøret s. 298-299 i læreboka
- Elevene kan intervju slektninger som levde under 2. verdenskrig både om hva de husker fra krigen og om hvordan de ser på krigen i dag

- Oppsøke lokale minnesmerker fra 2. verdenskrig. Undersøke bakgrunnen for disse minnesmerkene, og vurdere hva den som har laget minnemerket vil signalisere gjennom den utformingen minnesmerket har fått

Tema 10: Fordypningsoppgave

Tid: 2 uker

Lærebok: Særlig kapittel 19 vil være aktuelt å bruke her. I tillegg bør elevene bruke registeret bakerst i boka

Kompetansemål

- finne eksempler på hendelser som har formet et ikke-europeisk lands historie etter 1900, og reflektere over hvordan landet kunne ha utviklet seg hvis disse hendelsene ikke hadde funnet sted
- presentere en historisk person og drøfte hvordan samtidige ideer og samfunnsforhold påvirket denne personens tenkemåter og handlinger

Undervisningstips

- Elevene skal velge seg et ikke-europeisk land som de skal skrive en artikkel om eller holde et foredrag om. Elevene skal skrive om hva denne hendelsen kom til å bety for dette landet. Videre skal de spekulere over hvordan landet ville ha utviklet seg om ikke hendelsen hadde funnet sted. Til slutt skal de presentere en person som på en eller annen måte var sentral i det ikke-europeiske landet, og hvordan samtidige ideer og samfunnsforhold preget denne personen.

Tema 11: Internasjonale konflikter: Den kalde krigen / kommunismens fall

Tid: 3 uker

Lærebok: Kapittel 16 og kapittel 17

Kompetansemål

- undersøke to eller flere internasjonale konflikter etter 1945, og vurdere konfliktene, sett fra ulike perspektiver

Undervisningstips

- Lage en tidslinje over sentrale hendelser i løpet av den kalde krigen
- Lage et rollespill der en tenker seg at året er 1960 og en russisk kommunist og en amerikansk kapitalist kommer sammen for å diskutere årsaker til at den kalde krigen oppsto

Tema 12: Internasjonale konflikter: Konflikter i dag

Tid: 2 uker

Lærebok: Kapittel 17 og kapittel 18

Kompetansemål

- undersøke to eller flere internasjonale konflikter etter 1945, og vurdere konfliktene, sett fra ulike perspektiver
- undersøke bakgrunnen for en pågående konflikt, og drøfte reaksjoner i det internasjonale samfunnet

Undervisningstips

- Elevene skal i grupper velge en stadig pågående konflikt der de
 - o kort redegjør for hva konflikten dreier seg om
 - o beskriver den historiske bakgrunnen for konflikten
 - o redegjør for hvilke reaksjoner det internasjonale samfunnet har hatt på konflikten

- o drøfter om reaksjonene har hatt en virkning, og om det er utsikter til at konflikten kan bli løst
- Gruppearbeidet kan presenteres muntlig, som en Powerpoint-presentasjon, som en skriftlig artikkel, som en nettside eller som en tradisjonell veggavis

Tema 13: Etterkrigstid i Norge

Tid: 2 uker

Lærebok: Kapittel 20 og kapittel 21

Kompetansemål

- gjøre rede for noen økonomiske, sosiale, politiske og kulturelle utviklingstrekk i Norge etter 1945
- gjøre rede for hvordan arbeidsliv og arbeidsdeling mellom kjønnene har endret seg i Norge fra 1800-tallet og fram til i dag

Undervisningstips

- nærbildetekst s.392, arbeidsoppgave 3 s. 408, arbeidsoppgaver 1, 2, 3 og 4 s. 430, perspektivtekst s. 430-431 med diskusjonsoppgave

Tema 14: Inn i et nytt årtusen

Tid: 1 uke

Lærebok: Kapittel 22

Kompetansemål

- undersøke bakgrunnen for en pågående konflikt, og drøfte reaksjoner i det internasjonale samfunnet

Undervisningstips

- Diskusjonsoppgaver s. 445